

KDE SPÍ LUFTÁCI

IVANKA
DEVÁTÁ

motto

Kde spí luďáci

Vyšlo také v tištěné verzi

Objednat můžete na

www.motto.cz

www.albatrosmedia.cz

motto

Ivanka Devátá

Kde spí luďáci – e-kniha

Copyright © Albatros Media a. s., 2018

Všechna práva vyhrazena.

Žádná část této publikace nesmí být rozšiřována
bez písemného souhlasu majitelů práv.

ALBATROS **MEDIA**

KDE SPÍ LUFTÁČI

IVANKA
DEVĚTÁ

Praha 2018

OBSAH

Předmluva.....	5
Pod širákem	7
Stan	9
Pod stany s Jaromírkem	14
Chata.....	17
Podniková chata.....	21
Hosté na chatě	26
Boudy	32
Hromovka.....	39
Jiné možnosti	44
Bóóóžkááá!	48
Albínka	51
Konflikt	56
Hotel	59
Chalupa	68
Sousedé.....	77
Lufťáci spí i v Řecku	91
A zase chalupa.....	95
Nástrahy venkova.....	104
Pokus o sebezničení	111
Titulování mistra	116
Chalupa č. 2.....	119
S rodiči na chalupě.....	127

PŘEDMLUVA

Moji milí, zlatí, vděční čtenáři, mám vás moc ráda, protože co bych byla bez vás? Nic. Teď mi však hrozí, že se do nicoty propadnu, a co je zvlášť smutné, vaší vinou. Tak dlouho jste se mě dotazovali, kdy už konečně zase přijdu s něčím novým, oslovovali mě na ulici, v čekárnách u lékařů, a dokonce veřejně – ano, veřejně na besedách i v rozhlase –, až jsem se zlomila, a chtíc vám udělat radost, dala jsem se do psaní.

Bohužel nestalo se tak ve vhodné době. Nechci se nějak vymlouvat, ale mám pro vás takový návrh. Až vám bude hodně, ale opravdu hodně špatně, že zalít usychající kytku vám bude připadat tak náročné jako sfárat do dolů, začněte psát. A sami uvidíte, jak přetěžko se rodí jiskrné historky, důvtipná souvětí a legrační vzpomínky za takových podmínek.

Pak mi, jak doufám, leccos odpustíte, stejně jako já vám odpustím neúprosnou kritiku.

Na shledanou v lepších časech!

Vaše indisponovaná autorka

POD ŠIRÁKEM

Cha cha cha! To jsem vás doběhla. Širák sem vůbec nepatří, neboť titul knihy zní: *Kde spí luftáci*. A lufták, nikoliv milovník přírody, jest založení měšťáckého, a je pro něj tudíž nemyslitelné, aby sebou večer praštil do jehličí a nechal se obtěžovat mravenci, pavouky, štíry, případně horší havětí.

Lufták, pokud ho štěstěna neobdařila lukrativním zaměstnáním, aby mohl pro rodinu objednat hotel či rodinný penzión, musí se uskromnit a vzít zavděk stanem v kempu nějakého přímořského letoviska. Koneckonců, nemusí nikomu vyprávět, kde spal, stačí nadšeně vzdychat: „Ty pláže, to moře, to jídlo!“

Bratr byl jednou svědkem, jak nějaký ten mírně majetný chlubil vyprávěl o krásách Itálie a jeden z posluchačů se dychtivě zeptal: „A což Benátky? Byli jste v Benátkách?“

„Byli,“ přisadil ruče vypravěč, aby snad závistivé pohledy nepozbyly intenzity.

Tazatel si snivě povzdechl: „Venezia.“

„Tam taky,“ potvrdil čile cestovatel, načež se společnost začala usmívat dle stupně svého sebeovládání

buď mírně, potutelně, či vesele, zatímco nevychovanci se nepokrytě chechtali.

Připomnělo mi to dámu, která chodívá do stejného parku jako já. Tváří se silně intelektuálně a označuje veškerá literární díla, kromě literatury faktu, jako romány. Jednou jsem jí rozjařeně sdělila, že se mi konečně podařilo vypůjčit si v knihovně Machiaveliho *Vladaře*, po němž jsem se dlouho pídila, jelikož jsem neznalost tohoto díla pokládala za mezeru ve vzdělání.

Dáma se zatvářila povýšeně, a jak se dalo čekat, prohlásila, že romány nečte, že se spíše snaží přivzdělat. Mne to tak omráčilo, že jsem nenašla odvahu se jí zeptat, o co že se podle ní ve *Vladaři* jedná. Její přivzdělávání spočívá v tom, že sosá fakta z internetu a pak v parku zkouší lidi z nově nabytých informací. Už mi jde na nervy a bojím se, že mě dožene ke společensky nepřijatelným činům. Že se jí třeba zeptám: „Cože? Ani *Irčín románek* od Plutarcha jste nečetla?“

To jsme se ale vzdálili od nocování hodně daleko. Tu kapitulu „Pod širákem“ jsem vlastně uvedla jen kvůli úplnosti, jenže pak jsem si uvědomila, že se dá spát i pod mostem, v zahradním altánku, v popelnici, v cizím bytě... A vůbec, nepíšu příručku pro bezdomovce, kteří toho o noclehu na příhodných místech vědí více než já. Tak pokročíme o kousek dál.

STAN

Stan bývá první verzí levného ubytování. Proto pod něj jezdí hlavně mládež. Stařenky a starci by měli problém už s uložením do stanu a ráno s jeho opuštěním. Já například si nesmím sednout na bobek nebo kleknout, poněvadž bych tak musela zůstat, dokud se nenajde několik silných mužů, kteří by mi pomohli vstát.

Ale ani v dobách, kdy jsem byla mrštná a pružná, jsem po stanu netoužila. A přece jsem do něj musela – ze studijních důvodů. Naše AMU (Akademie múzických umění) pořádala během čtyřletého studia jeden týden v zimě lyžařský výcvik a týden v létě na lodičkách. To bylo povinné, aby se budoucí herci aspoň trochu obeznámili s těmito sporty, kdyby v budoucnu dostali roli, jež by si takových aktivit žádala. Šerm jsme měli během roku, lidové a dobové tance rovněž.

A tak jsem se ocitla v Bechyni na břehu Lužnice a bylo mi pro začátek přikázáno vstoupit do pramičky. Pramice je loďka stabilní, ale pro mne to bylo první setkání a jevilo se mi nemožné do ní nasednout, aniž

bych se ocitla ve vodě. Profesor úkosem sledoval, jak za velkého pištění a máchání rukama lezu do plavidla, a z jeho výrazu bylo patrné, že si říká: Proboha, jak tuhle holku dopravím v kánoi po Lužnici do Kamýku?

Mimo řeky byla první nepříjemností noční hlídka. Vyfasovala jsem stráž od 0.00 do 2.00. No, já tedy byla hlídač! Celou dobu jsem seděla před stanem, zády se lepila na celtu, uši našpicované, oči na stopkách, a bála se. V rákosí to stále šustilo, voda šplouchala, zvuky z lesa mi byly cizí, a tak jsem to doslova protrpěla. Hlavně tu sovu! Já, městské dítě, jsem spokojená, když troubí auta, řinčí tramvaje, řvou opilci. Kdepak sovy, ježci a podobná nepatřičná stvoření. Místo aby si tihle tvorové spořádaně lehli a spali, jdou děsit lidi. Pche, sova – symbol moudrosti, a ani se nedokáže nažrat ve dne. Chodím já na nákup v noci? Přežila jsem to, ale s nervy nadranc.

Ke všemu bylo celý týden vedro, slunce pálilo a pro nás v kánoích před ním nebylo úniku. Tak jsme jeli všichni oblečení. Já v tenkých teplácích, v blůzičce s dlouhými rukávy a přes obličej jsme si vážali kapesníky. Přestože se opalují dobře, dohněda, a nikdy se nespálím, tehdy jsem měla na hřbetech rukou puchýře! To víte, rukavice jsem s sebou neměla.

Ale nastojte, ten úsek jsem projela na kánoi coby strok s Evou Klánovou jako háčkem. Vezly jsme nejen osobní věci, ale i stany, kotlíky a vůbec všechno, co

patří k táboření. Eva každou chvíli zařvala: „Bacha, vlevo šutr! Vpravo kláda!“ a já kormidlovala o život. Nakonec jsme všechno přepravily v pořádku a já se vrátila domů černá jako ašant, připravená na roli Othella, kterou jsem nikdy nedostala. A nikdy jsem už také nezatoužila jet pod stan.

V tomto bodě jsme se naprosto shodli s manželem (s tím, co jsem ho měla nejdýl), nikoliv ze snobství, ale proto, že jsme k životu pod stanem nebyli uzpůsobeni. Já ještě ke všemu tušila, že by mě Pepek nutil držet hlídky od večera do rána, dokud by se nevyspal dorůžova, a pak bych mu sháněla po lesích obživu a prala prádlo v řece. To zrovna. Tak jsme si jezdili pěkně do hotelu, a když jsme míjeli nějaký kemp, volal choť rozjařeně: „Vidíš je, edisony?“ Nevím, proč si vybral právě Edisona za patrona stanařů, nejspíš proto, že pro život v přírodě je třeba velké vynalézatosti, abyste přežili. Takže jen jednou jedinkrát, podlehnuvše silnému nátlaku ze strany kamaráda, jsme jeli na týden pod stan. Navždy nám to stačilo.

Ovšem rozený edison byla moje maminka. Vyrazili s tatínkem a bráškou Jirkou k Balatonu. Jelikož jsme žili z jednoho platu, na žádné rozmachování to nebylo. Přesně jak v mládí tatínkovi hádala z ruky cikánka. Že prý nebude mít v životě nikdy bídu, ale velkého majetku se nedomůže. A to se vyplnilo. První auto si tatínek koupil v padesáti a chalupu v šedesáti letech. To víte, jeden plat, krásný byt a obě děti na

vysoké škole. Přesto jsme měli krásné dětství, prázdniny a štědré Vánoce.

A u toho Balatonu maminka rozpoutala veliké nepokoje. Nechtíc, samozřejmě. Všichni rekreanti s sebou měli šišky turistického salámu, spoustu konzerv, které prostě ohřáli v kotlíku nad otevřeným ohněm a zajedli chlebem. Ne tak naše maminka. Ta se pustila i do takového dobrodružství, jako jsou meruňkové knedlíky. Nakoupila suroviny a chutě se dala do díla. Na čem těsto válela, je mi záhadou, nejspíš na tatínkových zádech. A čím? Že by oloupaným polenem? Jisto je, že to úspěšně zvládla. Jiřík se tam spřáhl s chlapcem svého věku, který se jaksi přifařil k naší rodině a s otevřenou pusou zíral na stolování téže. Maminka mu samosebou do té pusy poskytla také porci knedlíků, hojně omaštěnou a pocukrovanou, načež hoch odešel ke svým rodičům a ohrnul nos nad lečem z konzervy. Zvěst o přepychových krmích naší rodiny se rozletěla po táboře. Mlsní muži pak spílali svým manželkám pro lenost a neschopnost a manželky vzplanuly nenávistí k pracovitě a vynalézací tábornici, jež jim kazila pověst.

Jednoho večera začalo pršet a všechny ženy zlomyslně pokukovaly po naší Magdaleně Dobromile Retigové, radující se, že je namydlená. Avšak maminka dál neochvějně míchala těsto na palačinky a smažila je na pánvi, zatímco tatínek nad ní držel deštník. Ostatní děti u nás občas něco slízly, a jsouce nevin-

né, rozdmýchávaly svým nadšením zlobu. Nicméně, maminku nám nakonec přece jen neukamenovali, možná proto, že neudělala svíčkovou s knedlíkem.

Myslím, že jsem něco z maminky zdělala, jelikož jsem v Itálii, kde jsme měli s kolegy pronajatý domek, dělala švestkové knedlíky a vypraná trička žehlila kastrollem s horkou vodou.

Jsem docela statečná ženská, ale přesto mě pobyt ve stanu nějak neláká. Měla jsem štěstí, že můj manžel, přesněji ani jeden z mých manželů, po životě v srdci přírody ve dne a pod celtou v noci netoužil. A přece...!

POD STANY S JAROMÍRKEM

V divadle pracoval jako rekvizitář jistý Toníček. Na první pohled vypadal jako vyžilý bezdomovec, jelikož byl velice hubený a obličej měl zbrázděný hlubokými vráskami. Ovšem byl čistý a žil vzorným rodinným životem, který ještě obohatil příkladně křesťanským skutkem. Naproti jejich bytu žil muž se synkem, kterého jednoho dne zanechal osudu a emigroval. Dítě bylo bez příbuzných a bez prostředků. Toníček a jeho paní, shledavše neutěšenou situaci opuštěného školáčka, zažádali o adopci a přijali sirotka do své rodiny. Vznikl krásný vztah, hoch vystudoval, neboť mu bylo poskytnuto vše jako jeho nevlastním sourozencům. I byl pro nás Toníček vzácným člověkem se svatozáří, byť ji před odchodem z domova nechával v šupletí.

A tento Toníček na nás jednoho dne začal naléhat, abychom s jeho rodinou jeli do kempu, který navštěvovali každý rok. Sugestivně líčil, jak je tam nádherně, a přidával výčet dalších a dalších kladných stránek, až jsme se zlomili. Pepěk vzal s sebou syna Jakuba

z prvního manželství, tehdy asi dvanáctiletého, a já pětiletého Marka. Připojil se k nám ještě výtvarník Mnata Jágr s manželkou, když už jsme teda nechtěli jet do Itálie.

Pepěk spal ve stanu s Jakubem, já s Marečkem. Stany byly s dřevěnou podsadou, tedy solidnějšího typu, než je áčko. Ovšem – celý pobyt lilo a lilo. Tím pádem nebylo žádné zvláštní teplo. Večer jsem dala synáčka do spacáku v tom nejteplejším, co měl, a sama se zasunula do futrálu i s obličejem, abych si kolem sebe nadýchala trochu tepla. Z otvoru pro hlavu jsem vyhrnula tehdy velmi dlouhé plavé vlasy a uvnitř spacáku se hihňala, protože jsem byla přesvědčená, že vypadám jako kukuřice.

K jídlu jsme chodili do sice otevřené, ale zastřešené jídelny. Do polévky nám tedy nepršelo, přesto chladla rychle. Když zrovna nelilo, chodili jsme na procházky, na maliny a houby, ale vraceli jsme se celí urousaní. Zbytek času Jakub proležel ve stanu a Marek si hrál s novým kamarádem Jaromírkem.

Jaromírek však nebyl právě prozíravě zvolený přítel, neboť oplýval jistou sadistickou záludností. Jednoho dne se bez jakéhokoliv důvodu, hádky či sporu vrhnul na našeho dobráčka a kousnul ho do hrudi. Právě tam, kde není svalová hmota, pouze hrudní kost a k ní připojená žebra, potažená kůží. Marek křičel jak unášená Sabinka (viz *Únos Sabine*) až do té chvíle, než jsme ho ze zajetí Jaromírkových kusadel

vysvobodili. Pak už jen vzlykal, nesa na prsou zřetelný otisk chrupu proradného přítele. Ten nikterak nevy-
světli, proč se krutosti dopustil, jen zálibně naslou-
chal pláči své oběti.

Nevznikl žádný konflikt, nespílali jsme agresorově matce, jen já ji sledovala podmračeným pohledem, přesvědčena, že se dotyčná kdysi spustila s rotvajle-
rem. Zato Toníček byl velmi pobouřen a co chví-
li hučel do Marečka, aby se vzchopil k odvetě. „Já
ti Jaromírka podržím a ty ho vokousáš jako jabko,“
ponoukal ukřivděného chlapce. Leč Mareček byl dítě
mírumilovné a patrně již tehdy předvídal, že světový
mír pomsta nezaručí.

Pomstili jsme se důvtipněji. Marek chodil až do
nástupu do školy po obědě chvíli ležet. Nemusel spát,
ale hodinka odpoledního klidu mu podle mého jen
prospěla. Netrvalo dlouho a paní Jaromírková to zjis-
tila. Zahlodala v ní závist, že mám hodinku jen pro
sebe, i nastolila stejný režim. Jaromírek řval a kvílel,
avšak byl uvržen do stanu, kdež násilně odpočíval.
Dobře mu tak, agresivnímu spratkovi.

Po této pro nás výstřední dovolené jsme již nikdy
stanové dobrodružství neopakovali.

CHATA

Tak aby bylo jasno, chatu jsme nikdy neměli. Nepočítám-li ten přístřešek na zahradnické nářadí, který se vyšvihl z malých poměrů a přerostl postupně v něco, co by se při velké míře shovívavosti dalo chatou nazvat. V žádném případě to ovšem nebyla chata, do níž by se dalo jezdit na dovolenou. Jednak se v ní nenalézalo žádné lůžko, příslušenství, jednak myslím, že ani voda a elektřina. Kuchyň zastupoval nějaký lihový vaříč, jelikož pro tatínka by život bez kafe postrádal smysl. Voda byla k dispozici z nějakého zdroje na zahradě, protože jak jinak by zahrádkáři zalévali své drahocenné výpěstky? K vlastnictví plodného pozemku došlo takto:

Přestěhovali jsme se z Brna do Plzně, kde bylo tatínkovi nabídnuto místo šéfa plzeňského rozhlasu. Tatínek byl rád, maminka byla ráda, čtyřletému bratrovi to bylo jedno, protože ve svém věku nenavázal ještě žádná pevná přátelství, zato já byla zoufalá. Bylo mi šestnáct. Kamarádky Evička a Světla byly pro mne nepostradatelné jako vzduch a moje první nevinná láska, ach, to byla živá voda. Připadala jsem

si jako květinka, která se prodrala do vlahého jarního ovzduší a byla surově vytržena i s kořínky a pohozena na zem.

V Plzni nám tatínek našel krásný byt ve čtvrti činžovních vilek na Borech, pár kroků od Borského parku. Na konci naší ulice se prostírala pláň svažující se k řece. Aby z ní byl nějaký užitek, rozhodlo se město založit na ní zahrádkářskou kolonii a nabídllo zájemcům parcely k pronajmutí. Tatínek, který prožil dětství ve Skutči, rádil s kluky v polích, koupal se v lomu a u rodného domu měl zahrádku, divoce zaprahl po kousku půdy a jednu z parcel pronajal.

Tady se právě zrodila nutnost mít něco, co by chránilo nové zahradnické nářadí, rýč, motyčku, hrábě, lopatu, kolíky na sázení, před deštěm a rzí. Takže vznikla jakási kůlnička. Jenomže co my? O co jsme horší než lopaty a hrábě? Co když přijde náhlý letní slejvák? Okolní sousedé začali stavět skrovná přístřeší z prefabrikovaných dílů šedé barvy spojovaných dřevěnými latěmi. Tatínek učinil totéž. Určitě si na to někoho sjednal, protože až na zahradničení byl zcela nepraktický a řemeslné dovednosti postrádal. Chaty byly jedna jako druhá, to víte, padesátá léta, ale svěmu účelu posloužily. Příští rok už jsme měli rybízové a angreštové keře, nějakou tu jablůňku, zeleninu a kolem plotu záhony květin.

Byl moc šťastný, tatínek. Jen co přišel z rozhlasu, pádil na zahrádku. Maminka to viděla ráda, je-

likoť když jsme se jí ptali, kde je taťka, lépe se jí odpovídalo „šel za žížaličkama“ než „šel za courama“. Často jsme za ním chodili s tvarohovými koláči nebo bábovkou a zdrželi se až do setmění. Vůbec si nepamatuji, že bych na zahrádce kdy pracovala, ač pravděpodobně tomu tak bylo, poněvadž válet se na sluníčku a přihlížet, jak se rodiče dřou, by bylo dokonce i pro mne nemyslitelné. Asi jsem sem tam něco vyplela.

Na dovolenou jsme do „chaty“ nejezdili. Za první nebyla dost prostorná, za druhé pro tento účel nevybavená a za třetí by bylo směšné jezdit na venkov asi osm set metrů od městského bytu. Ale líbilo se nám tam. Jenomže pak, když se všechny zahrádky měly k světu a stromky začaly plodit, přišlo nařízení shora, že se kolonie ruší, jelikož na jejím místě budou stavět paneláky. Jistě, bytů bylo třeba, ale určitě nebylo nutné přikázat zahrádkářům, aby výsledky svého úsilí zlikvidovali okamžitě, právě když byly stromy v plném květu. Bylo to kruté. Jako bychom vraždili nevinátka. Rozebrala se i chatka, ploty a záhy přijela těžká technika a půdu zplanýrovala.

Pravda, město nabídlo náhradní parcely, ale bylo to daleko, až za řekou, a ještě na kopci. Vyžádalo by si to nové úsilí a další peníze, takže jsme to vzdali. Nejhorší bylo, že dobré tři čtyři roky se vůbec nic nedělo. Smutně jsme chodili kolem oraniště a mysleli na to, kolik jsme ještě mohli mít zavařenin a kom-

potů, kdyby se s likvidací tak nespíchal. Teď už tam stojí nové sídliště, které stále vzrůstá, a jedinou náplastí na naši ránu je, že v jednom z nových domů bydlí Jirkův syn Filip v krásném bytě s balkónem. Ještě že tak.